

mohli prožít stejnou zkušenost, což se dá pouze jediným způsobem – milovat je a milovat je konkrétně: „ne jen slovem a jazykem, ale činem, doopravdy“ (1 Jan 3,18).

Během těchto velikonočních nedělí si ve čtení ze Skutků apoštolských připomínáme zrod prvotní křesťanské obce, o které se píše, že měla „jedno srdce a jednu duši“ (např. 2. neděle velikonoční) a byla plná Ducha svatého (dnešní 1. čtení). Křesťanská láska – *agapé* – míří právě k takovému historickému uskutečnění: k vytvoření společenství bratří a sester, v němž Boží láska podněcuje ke sdílení všeho, co člověku patří, včetně hmotných dober.

My milujeme pouze tehdy, jsme-li nejprve milováni. Hledej, jak by člověk mohl milovat Boha, a najdeš pouze toto: Bůh nás miloval jako první. Ten, kterého jsme si zamilovali, se nám nejprve dal. Dal se nám, abychom ho milovali. Co nám dal? Apoštol Pavel to říká jasně: „Boží láska je nám vylita do srdce.“ Prostřednictvím koho? Snad skrze nás? Ne. Skrze koho tedy? „Skrze Ducha svatého, který nám byl dán“ (Řím 5,5). Naplnění tímto svědectvím tedy milujme Boha prostřednictvím jeho samého...

Nabízí se závěr, který velmi výstižně formuluje Jan: „Bůh je láska; kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh zůstává v něm“ (1 Jan 4,16). Říci „láska pochází od Boha“ je málo. Kdo z nás by se ale odvážil opakovat tato slova: „Bůh je láska“? To nám řekl někdo, kdo to skutečně zažil. Ty sice nevidíš Boha, ale miluj ho, a budeš ho vlastnit. V okamžiku, kdy ho budeš milovat, se ti Bůh dá. On k nám volá: „Milujte mě, a budete mě vlastnit. Nemůžete mě milovat, aniž byste mě vlastnili.“ Láska, vnitřní svoboda a přijetí za syny se od sebe liší jenom jménem – podobně jako světlo, oheň a plamen. Jestliže nás obšťastňuje pohled na tvář někoho, koho milujeme, co způsobí náš mocný Pán, až přijde, aby přebýval v nitru očistěné duše? Láska je propast světla a pramen jasného ohně. Čím víc prýští, tím větší touhu probouzí v tom, kdo po ní žízni. Láska je proto věčná a nikdy neskončí.

Augustin – *Promluva 34, 2-6*

Další texty v týdnu

Po: Sk 1,15-17.20-26; Jan 15,9-17 Čt: Sk 1,1-11; Ef 1,17-23; Mt 16,15-20

Út: Sk 16,22-34; Jan 16,5-11 Pá: Sk 18,9-18; Jan 16,20-23a

St: Sk 17,15.22-18,1; Jan 16, 12-15 So: Sk 18,23-28; Jan 16,23b-28

Prameny, odkazy

Francis J. Moloney – Evangelium podle Jana – Sacra pagina; Felix Porsch – Evangelium sv. Jana – Malý stuttgartský komentář; Misál na každý den liturgického roku; Petr Mareček – www.biblickedilo.cz; Petr Karas – Boží slovo na každý den;

Tím posledním modelem jakékoli *agapé*, ať osobní nebo společenské, je však Ježíš Kristus. Dostal všechno od Otce (srov. Mt 11,27), ale všechno, co dostal, daroval „pro život světa“, včetně svého těla. Eucharistie, kterou slavíme, je živou památkou této *agapé*; ostatně pojem *agapé* se pro křesťany stal velmi brzy výrazem pro označení právě eucharistického slavení ve společenství. Je největší památkou a připomínkou *agapé*, kterou známe, protože, jak dnes zaznělo z úst samotného Krista: „Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo za své přátele položí svůj život.“

Raniero Cantalamessa – *Slovo a život*

6. neděle velikonoční – cyklus B

13. května 2012

Ježíš řekl svým učedníkům: „Jako Otec miloval mne, tak já jsem miloval vás. Zůstaňte v mé lásce.“⁹ Zachováte-li moje přikázání, zůstanete v mé lásce, jako jsem já zachovával přikázání svého Otce a zůstávám v jeho lásce.¹⁰ To jsem k vám mluvil, aby moje radost byla ve vás a aby se vaše radost naplnila.¹¹ To je mé přikázání: Milujte se navzájem, jak jsem já miloval vás.¹² Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo za své přátele položí svůj život.¹³ Vy jste moji přátelé, když děláte, co já vám ukládám.¹⁴ Už vás nenazývám služebníky, protože služebník neví, co dělá jeho pán. Nazval jsem vás přáteli, protože vám jsem oznámil všechno, co jsem slyšel od svého Otce.¹⁵ Ne vy jste si vyvolili mne, ale já jsem vyvolil vás a určil jsem vás k tomu, abyste šli a přinášeli užitek a váš užitek aby byl trvalý. Potom vám Otec dá všechno, oč ho budete prosit ve jménu mém.¹⁶ To vám přikazuji: Milujte se navzájem!¹⁷ Jan 15,9-17

Úvod k meditaci

Jsme Božími přáteli. Je to veliký dar, že si nás Bůh vyvolil. Bůh touží, abychom byli radostnými spolupracovníky na jeho díle.

Výklad biblického textu

Kontext: Opět – jako už předchozí dvě neděle velikonoční – čteme z velké Ježíšovy řeči na rozloučenou. Forma a obsah této řeči připomínají závět nebo řeč na rozloučenou před smrtí. Ve Starém zákoně se s takovouto formou řeči setkáváme na mnoha místech. Je možné připomenout Jákobovu řeč dvanácti synům (Gn 49), Mojžíšovu řeč (Dt 33), Jozuovu (Joz 23-24) a Davidovu (2 Sam 23,1-7; 1 Kron 28-29). Tento literární druh se stal velmi populární v posledních stoletích před Kristem, jak je zřejmé z apokryfní literatury, např. *Knihy jubileí* nebo *Závět dvanácti patriarchů*. V Novém zákoně lze do tohoto druhu zařadit Pavlovy závěti: (Sk 20,17-38 a 2 Tim 4,1-8) a Petrovu závět (2 Petr).

Řeč o pravém vinném kmeni nás uvedla do tematiky „přinášení ovoce“ (Jan 15,2.4n.8.16). Ratolest může skutečně přinášet plody jen tehdy, když je spojena s vinným kmenem a je jím vyživována. Každá misionářské působení učedníků závisí zcela na jejich spojení s Ježíšem. Každý pokus chtít něčeho dosáhnout bez Ježíše je odsouzen k ztroskotání. Bez něho nemohou dělat nic. O to více se musí snažit, aby byli s Ježíšem v co možná nejužším a nejpevnějším spojení.

Přikázání – Středem Ježíšových přikázání je přikázání vzájemné lásky (Jan 15,12.17). Lásku, kterou učedníci od Ježíše zakusili, mají předávat dále. Tak jako je v Ježíšově lásce přítomná láska Otce, tak má být v lásce učedníků přítomna Ježíšova láska. V lásce učedníků má být

Týden
s Božím
slovem

1. čtení:
Sk 10,25-26
.34-35.44-48

2. čtení:
1 Jan 4,7-10

Evangelium:
Jan 15,9-17

Srovnání:

1 Jan 4,16

Jan 14,15

1 Jan 5,2

2 Jan 6

Jan 17,13

Jan 16,24

1 Jan 1,4

Jan 13,34

Jan 15,17

1 Jan 3,23

2 Jan 5

1 Jan 3,16

Mt 12,50

Jan 6,70; 13,18

Mt 7,16

Jan 15,8; 16,23

Jan 15,12

možné zakoušet Ježíšovu lásku. Ježíšova láska má být patrná z toho, jak se učedníci k sobě navzájem chovají, jak se o sebe navzájem starají, navzájem si pomáhají a jak si navzájem projevují úctu. Ježíšova láska se má rovněž stát měřítkem jejich lásky. Ježíš své lásce nestanovil žádné hranice.

Láska – Jak známo, činí člověka vynalézavým. Nalezne to, co je správné a co je třeba učinit v určité situaci.

v. 16: Spojení učedníků s Ježíšem je rovněž základem pro vyslyšení jejich proseb Otcem, pro oslavení Otce a pro jejich radost. Jestliže budou prosit Otce na základě tohoto spojení, budou vyslyšeni (Jan 15,7.16). Nejedná se zde o ledajakou prosbu, nýbrž především o prosbu, která se vztahuje k jejich misionářskému působení (srov. Jan 14,12-14). Jejich působení závisí na spojení s Ježíšem a na Otcově působení. Jestliže učedníci ponесou plody, Otec bude oslaven (Jan 15,8), stane se patrným ve své pravé skutečnosti. Působení učedníků žije z Ježíšova působení. Za to, co smí činit, vděčí jemu. Otcova spásonosná láska se projevuje tím, že jsou získáváni další věřící. Od těchto nových věřících bude však také jako Otec uznán a tak oslaven (srov. Mt 5,16).

Touto řečí klade Ježíš učedníkům povinnost a poukazuje na jejich zodpovědnost. Jejím cílem je účast učedníků na Ježíšově radosti. Jejich radost se má stát úplnou (Jan 15,11). Ježíšova radost je jeho spojení s Otcem. Radost učedníků má pramenit z jejich spojení s Ježíšem a ze všeho, co k němu náleží.

K tématu

Pokusme se nyní proniknout hlouběji do významu Ježíšových slov. O čem vlastně čteme? – V obou úryvcích (2. čtení a evangelium) nacházíme popis struktury tří rovin lásky: lásku Otce ke svému Synovi, Ježíši Kristu; lásku Ježíše Krista k lidem; vzájemnou lásku mezi lidmi: „Jako Otec miloval mne, tak já jsem miloval vás; milujte se navzájem.“

Při různých jiných příležitostech jsme se již dostali k hovoru o jedné nebo druhé podobě těchto lásek (o lásce Boží, o Kristově lásce, o lásce k bližnímu); dnes bychom měli zachytit jejich vnitřní jednotu a zákon, jímž se řídí. Tento zákon se nazývá *agapé*. Vášnivá, přirozená lidská láska, kterou řeckým slovem označujeme *eros*, je tímto zákonem také řízena: tak jako miluji já tebe, tak i ty miluj mě. („Miluj mě, jako já miluji tebe,“ zpívá hlavní představitelka Verdiho opery *La Traviata*). Takový druh vzájemné lásky je postaven v jistém smyslu na pravidlu *do, ut des* („dávám, abys dal“); jedná se spíše o očekávání než o darování. Evangelijní láska, označující se řeckým pojmem *aga-*

pé nebo latinským *caritas*, porušuje onen začarovaný kruh, z něhož se tak snadno stane „egoismus ve dvou“. Základním pravidlem této lásky je výzva: jako jsem já miloval tebe, tak i ty miluj svého bratra. Láska se v tomto případě nikde nezadržává na očekávání, ale neustále koluje a s ní koluje také život; není to v žádném případě jenom výměna na oplátku, ale dar, který zůstává darem, pokud se předává. Podobně jako voda, která zůstává živou, jen pokud proudí. Kdosi napsal, že milovat znamená dívat se jeden na druhého, ale dívat se společně stejným směrem; a tento směr je stále stejný – je jím Bůh, ať už se díváme dozadu nebo dopředu.

Nicméně, tato láska nasměrovaná „dopředu“, tedy k tomu, koho máme milovat, nijak nevylučuje vzájemné obdarování a vděčnost, nijak nebrání tomu, abychom milovali toho, kým jsme milováni. Syn opětuje lásku svého Otce (a jak úchvatnou láskou!) a touží taktéž po naší lásce: „Zů-

staňte v mé lásce“ žádá s velkou naléhavostí; a svatý Pavel zvolá: „*Kdo nemiluje Pána, bud proklet*“ (1 Kor 16,22). Musíme ovšem každopádně upozornit, že toto opětování lásky a vzájemná výměna se vyjadřují právě v darování přijaté lásky druhému.

Význam nového přikázání vyvěrá právě od tud a Jan ho staví na světlo s takovým důrazem a vytrvalostí, jako to nečiní s žádnou jinou rovinou lásky: „*Milujte se navzájem*“ nám říká Ježíš v evangeliu a „*milujme se navzájem*“ nám říká on sám ve druhém čtení. Jestliže bychom neudělali tento poslední krok – od nás k bratrům – pak by dlouhý řetěz lásky sestupující od Boha Otce zůstal viset jakoby ve vzduchoprázdnu. Láska by nám tak byla sice velmi blízko, ale nijak by se nás nedotkla; zůstali bychom mimo její proud, a tudíž mimo život a světlo, protože „*kdo nemiluje, zůstává ve smrti*“ (1 Jan 3,14). Svatý Pavel, který vyzpíval tu nejvyšší chválu na *agapé*, ukazuje to podstatně v ní právě jako darování, jež se vyjadřuje v odpuštění, pokoře, velkorysosti, službě, dobrotivosti, důvěře a podpoře: „*Láska je shovívavá, láska je dobrosrdečná, nezávidí, láska se nevychloubá, nenadýmá, nedělá, co se nepatří, nemyslí jen a jen na sebe, nerozčiluje se, zapomíná, když jí někdo ublíží, má zármutek, když se děje něco špatného, ale raduje se, když lidé žijí podle pravdy. Všechno omlouvá, všemu věří, nikdy nad ničím nezoufá, všechno vydrží*“ (1 Kor 13,4-7).

To, co nám Boží slovo až do tohoto okamžiku chtělo říct, je možno, zdá se, shrnout do jedné jediné věty: „*Abychom byli milováni, měli bychom i my milovat*“. Abychom dostali lásku od Otce a Ježíše Krista, pak bychom ji měli dávat také bratrům. Cítíme, že takový závěr by byl poněkud „polovičatý“, příliš zjednodušený pro uchopení, ale také příliš obtížně uskutečnitelný; v jistém smyslu by byl spíše *pelagiánský* než skutečně křesťanský. (Pro to, aby člověk „mohl něco dělat“, ho, jak se zdá, předchází dar a milost Boží.)

Ve skutečnosti stojí pravý paradox křesťanství na doplnění této druhé zprávy o následující: „*Abychom mohli milovat, tak musíme být milováni*.“ Jan – učedník, kterého Ježíš miloval – pochopil ze zkušenosti, že jenom ten, kdo je milován, je schopný milovat, a proto ve svém listu napsal: „*My milujeme Boha, protože on napřed miloval nás*“ (1 Jan 4,19). (Slovem „napřed“ se nemyslí jenom jedenkrát, někdy zpočátku, ale soustavně, poněvadž Bůh je neustále, v každé chvíli tím, kdo miluje jako první a předchází svá stvoření.)

Tento zákon je univerzální a stačí ho poněkud hlouběji prozkoumat, abychom zjistili, jak je pravdivý i na rovině lidské a psychologické; jenom ten, kdo zakusil alespoň zpočátku lásku, je schopen se jí otevřít a nemít strach milovat. Z toho důvodu také platí, že kdo trpěl v dětství nedostatkem lásky a citů, je často uzavřený, nedůvěřivý a k tomu víc než kdokoli jiný vystavený pokušení násilí. Pro věřícího je touto primární zkušeností lásky křest, v němž je jako dar vyлита *agapé* (teologická ctnost lásky); tuto zkušenost však může dále „rozvíjet“ a přivádět k uvědomění pouze konkrétní láska bratrů.

Zdá se, že samotný Ježíš přiřkl bratrské lásce za úkol, aby se stala účinným znamením Otcovy lásky: „*Aby svět poznal, že ty jsi mě poslal a žeš je miloval, jako jsi miloval mne*“ (Jan 17,23). Hříšník, který se nachází daleko od Boha, pozná, že je tu Bůh, jenž ho hledá a odpouští mu, pouze tehdy, když se setká s bratrem, který ho hledá, zajímá se o něho a odpouští mu ve jménu Božím. Chudý, nemocný nebo opuštěný starý člověk zjistí, že tu je Otec i pro něho, když uvidí bratra, který za ním přichází v Kristově jménu, rozděljuje se s ním o svůj chléb a bere na sebe trochu jeho samoty. Bůh nás učinil být vzájemně solidárními a odpovědnými; chce, aby ten, kdo zakusil Boží lásku, usiloval a hledal způsoby, jak tuto lásku přinést druhým, aby